

KIRSAL TURİZM VE GELENEKSELLEŞEN FESTİVALERDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK*

RURAL TOURISM AND SUSTAINABILITY IN TRADITIONALISTIC FESTIVALS

Naciye TOK**
Renan TUNALIOĞLU***

Öz

Kırsal turizm; doğa temelli festivaller, tarihsel boyutu olan geleneksel olaylar, sanat gösterileri, halk tiyatroları, eğitimsel seyahatler vb. gibi çok yönlü uygulamaları içeren çok yönlü bir faaliyettir. Kırsal turizm faaliyetleri ise doğa temelli festivaller, genellikle kırsal kesimde ve yerel topluluklar tarafından tarihi önceden belirlenmiş, yörenin simgesi haline gelmiş gelenekselleşmiş bir veya birkaç ürünün tanıtımını ön plana çıkaran, sürekliliği sağlanan toplumun kolektif belleğinde yer almayı başarmış etkinlikler olarak tanımlanabilir. Festivaller, kırsal turizm bölgelerinde doğru yönetildiği sürece yerel kalkınmaya önemli ölçüde katkı sağlayabilmekte, söz konusu tarım ürününün ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılmasını sağlamakla hatta festivalin düzenlendiği yörenin turist potansiyelinin artmasına ve markalaşmasına katkı sağlamaktadır. Festivallerin, ortaya çıkma sebeplerinin ve gelişiminin hikâyeleştirilerek sunulması, daha fazla ilgi görmesi, düzenlendiği kırsal bölgenin bilinirliğini arttırmakla birlikte, güçlü ve aktif imajlar oluşturarak ve kültürel temalar yaratmaktadır. Bu konuda sorumluluk halk tarafından seçilmiş temsilciler, yerel yetkililer düzeyinde belediyeler en önemli paydaş kurumlardır. Bu çalışmada, Aydın İli Sultanhisar İlçesi'nde 21 Mart 1940 yılında bir şenlik kapsamında ilk kez "portakal panayırı" adıyla düzenlenen, gelenekselleşen ve "Nysa, Tarım, Çilek, Kültür ve Sanat Festivali" olarak devam eden festivalin tarihsel gelişimi, sürekliliği, bu kapsamda hangi tür etkinliklere yer verildiği, bölgenin kültürüne ve kırsal turizm kapsamında ekonomisine katkıları, yerel yönetim ve paydaşların bakış açısıyla işleyişi, hedefleri ve öncelikleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Festivaller, Kırsal Turizm, Sürdürülebilirlik.

Abstract

Rural tourism is a versatile activity involving versatile applications such as nature-based festivals, traditional events, which has historical dimension, art exhibitions, public theater, educational travel, etc. Nature-based festivals within rural tourism activities can be designed as activities taking place in the collective memory of the continuity society, predominantly bringing one or more traditional products, historically predetermined by the local community and local people into the forefront. Festivals, as long as they are properly managed in rural tourism areas, can make a significant contribution to the local development in addition to the introduction of the product on national and international platforms, festivals contribute to the increasing and branding the touristic potential of the region where the is organized. Festivals create strong and active images as well as cultural themes with increasing the awareness of the rural area where festivals are organized, attracting more attention and storytelling of the reasons for emergence of festivals and their development. In this regard, representatives elected by local people, municipalities at the level of local authorities are the most important stakeholder organizations. In this study, in the town of the Sultanhisar, Aydın province, on 21st March, 1940, the historical development, continuity of the "Nysa, Agriculture, Strawberry, Culture and Art Festival" organized for the first time with the name of "Orange fair" which started as part of the festival, the contributions of the region to the culture and economy, what type of events are included in the festivals of the region from the viewpoint of the local government and stakeholders have been researched.

Keywords: Traditional Festivals, Rural Tourism, Sustainability.

1.GİRİŞ

Son yıllarda alternatif turizm türlerinden biri olan kırsal turizm kavramı, kırsal kesimde yaşayan insanların gelirlerini artırmak, refah düzeylerini yükseltmek ve bölgesel kalkınmışlık düzeyleri arasındaki farklılıkları azaltmak açısından büyük önem kazanmıştır. Kırsal turizm; doğaya dayanan aktiviteler, festivaller, tarihi geleneksel olaylar, sanat gösterileri, tarımsal turizm, halk tiyatrosu vb. gibi çok yönlü uygulamalardan ve çiftlik temelli turizmden eğitimsel seyahate kadar her şeyi içeren kompleks bir aktivitedir (Kiper, 2006, 24).

* Bu çalışma, 10-13 Mayıs 2018 tarihleri arasında düzenlenen 2. Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

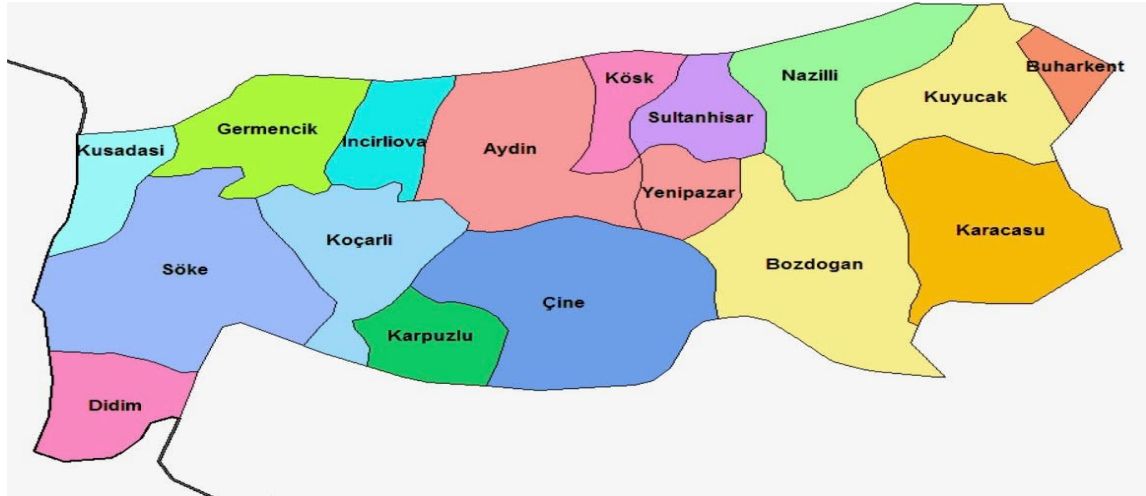
** Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Atça Meslek Yüksekokulu, Tarımsal İşletmecilik Bölümü, naciyetok01@gmail.com

*** Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, renan.tunalioğlu@gmail.com

Festivaller ise, yerel bir topluluk tarafından tarihi önceden belirlenmiş, yörenin simgesi haline gelmiş gelenekselleşmiş ve sürekliliği sağlanarak toplumun kolektif belleğinde yer almayı başarmış etkinlikler olarak tanımlanabilir (Atak, 2009, 37). Türk Dil Kurumu, festivali, dönemi, yapıldığı çevre, katılanların sayısı veya niteliği programla belirtilen ve özel önemi olan sanat gösterisi olarak tanımlamıştır. Sözlükte yer alan ikinci tanımda ise bir bölgenin en ünlü ürünü için yapılan gösteri, şenlik olarak belirtilmiştir (www.tdk.gov.tr). Daha modern tanımıyla festival “tema ve/veya halk kutlamasıdır” (Getz, Andersson ve Carlsen, 2010, 30). Festivaller; özellikle yerel kültüre ilişkin etkinliklerde otantiklik ve özgünlük, konukseverlik ve erişilebilirlik, katılımcılar ve izleticiler için temalandırma ve sembolik unsurların kullanımı gibi özelliklere sahiptirler (Argan, 2013, 10).

Kırsal turizm etkinlikleri arasında bulunan festivaller; yöresel halk oyunları, geleneksel el sanatları, spor yarışmaları, fuar ya da panayırılar, müzik gösterileri gibi çeşitli faaliyetleri kapsamı sebebiyle kırsal ürün çeşitliliğini arttırmakla birlikte, her yıl düzenlenerek geleneksel hale gelmesi sebebiyle o yöre üzerindeki ilgiyi arttırarak kırsal turizmin gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır (Yemenoğlu, Dalgın ve Çeken, 2013,15). Festivallerin, ortaya çıkma sebeplerinin ve gelişiminin hikâyeleştirilerek sunulması, daha fazla ilgi görmesini sağlamaktadır. Ayrıca festivaller düzenlendiği kırsal bölgenin bilinirliğini arttırmakla birlikte, güçlü ve aktif imajlar oluşturularak ve kültürel temalar yaratarak destinasyonun markalaşmasına yardımcı olmaktadır (Tayfun ve Aslan, 2013, 192). Festivaller, kırsal turizm bölgelerinde doğru yönetildiği sürece yerel kalkınmaya önemli ölçüde katkı sağlayabilmekte, ürünün ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılmasını sağlamakta, düzenlendiği yörenin turist potansiyelinin artmasına ve markalaşmasına katkı sağlamaktadır.

Sahip olduğu benzersiz iklimi, tabiat varlıkları yanı sıra önemli bir kültür ve sanat merkezi olarak hep önemini koruyan, Antik Çağ'dan bu yana “Kral Yolu”, “İpek Yolu”, “Ulu Yol” gibi önemli ticaret yolları üzerinde bulunan Sultanhisar ilçesi Aydın İl Merkezi'nin doğusunda, Aydın / Denizli karayolu üzerinde, Aydın'a 30 km. uzaklıktadır. Sultanhisar; doğusunda Nazilli, batısında Köşk, güneyinde Yenipazar ve kuzeyinde Ödemiş ile çevrilidir (Resim 1).

Resim 1. Sultanhisar İlçe Haritası (www.sultanhisar.bel.tr)

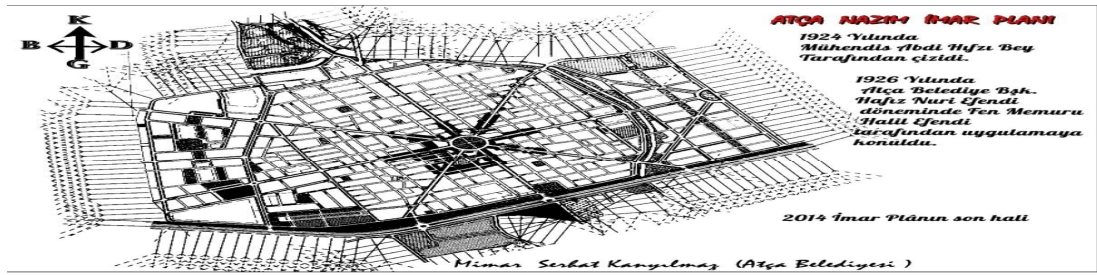
Sultanhisar'ın kuzeybatısında 3 km uzaklıkta bulunan, tarihi M.Ö.3. yüzyıla uzanan, dünyanın önemli ören yerlerinden biri olan Nysa Antik Kenti, turizm yönünden de ilçenin değerini artırmaktadır (Resim 2).

Resim 2.Nysa Antik Kentinden Bir Görünüm (www.sultanhisar.bel.tr)

Türkmenlerin bu bölgeye gelişi 1200 yıllarına dayanmaktadır. Yöre 1270 - 1307 yılları arasında Menteşoğulları Beyliği, ve 1307-1390 yıllarında Aydınolu Beyliği'ne katılmış, 1390 - 1922 yılları arasında Osmanlı Devleti'nin egemenliği altında kalmıştır. Sultanhisar, adını Aydınolu Beyliği'nin kurucusu Mehmet Bey'in kız kardeşi Nilüfer Sultan için yaptırdığı hisardan almaktadır. Bu ilçe Nilüfer Sultan'ın eseri olduğundan dolayı "Sultanhisar" olarak adlandırılmıştır. Milli Mücadele döneminde Kuva-yı Milliye'nin önemli direniş merkezlerinden birisi olmuştur. Yörük Ali Efe'nin, Sultanhisar Kavaklı Köyü'nden oluşu, milli mücadelede bu ilçenin önemini daha da vurgulamaktadır (www.sultanhisar.bel.tr).

Atça, 27 Mayıs 1919'da uğradığı Yunan işgalinden 5 Eylül 1922'de kurtulduğunda mağlup Yunan Ordusu'nun kaçarken yakıp yıktığı virane bir görünümde iken Cumhuriyet'in ilanıyla tekrar büyümeye başlamıştır. Uzun zaman Avrupa'da kalan ve Fransa'da şehir planlamacılığı konusunda eğitim alan Abdi Bey hayran olduğu Paris'in Şanzelize (Fransızca: Champs-Élysées) gibi ünlü caddelerinin birleştiği, ismi daha sonra Charles de Gaulle olacak olan Etoile Meydanı'nı örnek alarak Atça'yı yeniden imar etmek üzere Osmanlı'nın son döneminde ve cumhuriyetin ilk yıllarında belediye başkanlığı yapan Maşacızade Hafız Mehmet Efendi'nin talebi üzerine görevlendirilmiştir. Aynı meydana bulunan Zafer Takı (Fransızca: Arc de Triomphe)'nin bulunduğu yere de Atça Parkı'nı yerleştirilmiştir. Etoile Meydanı'na bağlanan 12 caddeye karşılık Atça'ya da 45° açı ile 8 simetrik ana cadde ve bunları dik kesen yüzlerce düzenli sokaklar yerleştirilmiştir. Sekiz ana cadde kent merkezindeki Atça Parkı'nda birleşmektedir. Atça, Türkiye'de bu şekilde tasarlanmış ilk ve tek yerleşim birimidir (Resim 3).

1- Rifat KARA -1975(Merhum Emekli Tarih Eksperti , Belediye Başkanı Nuri KARA'nın oğlu nakletmiştir.)
2- Hafız Nuri Kara D.Tarihi : (R.1291) 1875

Resim 3.Atça İmar Planı (www.aydinatca.com)

Romalılar Döneminde kurulan Atça'da belediye teşkilatı 1867 yılında kurulmuştur. Atça Belediyesi Ege Bölgesi'nin ilk belediyelerinden birisidir (www.sultanhisar.bel.tr).

Bununla birlikte Sultanhisar ve Atça'da kültürel etkinlikler ve sosyal yaşantı oldukça zengindir. Sultanhisar tarihini, kültürel, sanatsal ve tarımsal faaliyetlerini tanıtmak amacıyla her yıl Uluslararası Sultanhisar Nysa, Tarım, Çilek, Kültür ve Sanat festivali düzenlenmektedir. İlk kez 21 Mart 1940 yılında " portakal panayırı " adıyla şenlikler yapılmıştır (Dindar, 2008,91). Meyve hasadı ve bahar şenlikleri ile başlayan bu etkinlikler, günümüzde kutlanan tarım ürünleri ve diğer festivallerin ilkidir (Resim 4).

Resim 4. İlk Portakal Panayırı'ndan Bir Görüntü- 21.03.1940 (Adalığ, 2015)

Önceleri Portakal Bayramı ismi ile anılan şenlikler, daha sonraları şeftali, çilek şenlikleri olarak devam etmiştir (Adalığ, 2015, 24). Atça'da 1999 yılında başlayan festival ulusal düzeyde başlayıp, 2000 yılından itibaren uluslararası boyut kazanmıştır. 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu sonrası belde belediyeleri kapatılarak bağlı oldukları ilçelerin mahallesi konumuna dönüştürülmüştür. Atça Belde Belediyesi de 6360 sayılı kanun Sultanhisar İlçesine bağlı Atça mahallesi statüsüne dönüşmüştür. 2014 yılından itibaren Sultanhisar ve Atça festivalleri birleştirilmiştir.

Sultanhisar ve Atça'da yetiştirilen başlıca tarımsal ürünler Akdeniz Bölgesi ve Ege Bölgesi'nin özelliklerini taşıyan zeytin, kestane, incir, pamuk, narenciye ve çilek, festivale isim babalığı yapmış belli başlı tarımsal ürünler portakal, şeftali ve çilektir. Kestane, incir ve zeytin gibi geleneksel ürünlerin pazarının hazır olması ve değişen tarım sistemleri nedeniyle portakal ve şeftali gibi alternatif ürünlerin yetiştirilmesi söz konusu olmuştur. "Sultanhisar Portakalı" olarak bilinen bir portakal çeşidi 1940'larda ilçe tarımında önemli bir ürün haline gelmeye başlamıştır. Yine bu yıllarda portakal üretimini teşvik etmek ve portakalın tanıtımını yaparak ekonomik anlamda katkı sağlamak amacıyla "Portakal Bayramı" "Portakal Panayırı" gibi isimler altında şenlikler düzenlenmiştir. Daha sonraları portakal yerine alternatif ürün olarak şeftali yetiştirilmeye başlandığında yapılan şenliklerde şeftali ismi yer almıştır. 1970'lerde ise çilek tarımına başlanmasıyla etkinlikler festivallere çilek ürünü isim babalığı yapmıştır ve bu günümüze kadar süregelmiştir. Festival, ilçe sınırları içindeki Nysa antik kentinden de isim olarak 1960'larda uluslararası nitelik kazanmıştır (Adalığ, 2015, 25). Festivalin, 2018 yılında "Tarihin Gizemi Çileğin Kokusuyla Buluşuyor" sloganı ile "Uluslararası Sultanhisar-Atça, Nysa, Çilek Tarım, Kültür ve Sanat Festivali" adı altında festivalin 49.'su düzenlenmiştir.

Bu çalışmada, Aydın İli Sultanhisar İlçesi'nde 21 Mart 1940 yılında şenlik kapsamında başlayan ve "Portakal Panayırı" adıyla ilk kez düzenlenen ve gelenekselleşen, bu nedenle günümüzde süren "Sultanhisar, Atça, Nysa, Tarım, Çilek, Kültür ve Sanat Festivali"nin tarihsel gelişimi, sürekliliği, festival kapsamında hangi tür etkinliklere yer verildiği, festivalin bölgenin kültürüne ve ekonomisine katkıları, yerel yönetim ve paydaşların bakış açısıyla işleyişi, hedefleri ve öncelikleri kırsal turizm açısından sürdürülebilirliği incelenmiştir.

2. MATERYAL YÖNTEM

2.1. Materyal

Araştırmanın ana materyalini, Sultanhisar İlçesi'nde düzenlenen ve gelenekselleşen "Nysa, Tarım, Çilek, Kültür ve Sanat Festivali"nin tarihsel gelişimini, sürekliliğini, festival kapsamında hangi tür etkinliklere yer verildiğini, bölgenin kültürüne ve ekonomisine katkılarını ortaya koymak amacıyla yerel yönetim ve paydaşları (ziraat odası, üretici-ihracatçı, yerel halk önderleri) temsil eden festivalden sorumlu yetkili veya festival faaliyetleri hakkında, festivalin işleyişi ve tarihsel gelişimiyle ilgili bilgisi olan 14 adet katılımcı ile yapılan mülakat sonucu elde edilen orijinal nitelikli veriler oluşturmuştur. Yapılan görüşmelerin gizli tutulması gereği, katılımcılar numaralandırılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1.Görüşülen kişilerin numaralandırılması

Görüşülen Kişiler	Sayı (Adet)	Numara
Yerel Yönetim	3	1
		2
		3
Sivil Toplum Kuruluşları	1	4
Kamu	1	5
Üretici	5	6
		7
		8
		9
		10
Yerel Halk Önderleri	4	11
		12
		13
		14
Toplam	14	

2.2.Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi olan yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Bu yöntem, çalışılan konuyu derinlemesine ve tüm olası ayrıntılarıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Önemli kavramların belirlenmesi ve detaylandırılması, nitel araştırmanın tekrarlamalı sürecinin önemli bir parçasıdır. Nitel araştırma yöntemindeki aşamalar:

1: veri toplama süreci ve dokümantasyonu,

2: verileri kavramlaştırarak kategorilere ayrılması,

3: kavram ile başka bir kavram arasındaki bağlantının açıklanması,

4: olumsuz durumların araştırılması ve geçersiz kanıtlara alternatif açıklamalar getirerek doğruluğunun ispatlanması ve bulguların raporlaştırılmasıdır (Myers, 2013, 24).

Araştırmada görüşme yoluyla elde edilen veriler çözümlenmiş ve verilerin analizinde kodlama esasına dayanan “Tematik Analiz ve “Kodlama” kullanılmıştır. Kodlar, bir metinde belirli temaları hatırlamak ve tanımlamak için belirlenmiş işaretlerdir (Guest, MacQueen ve Namey, 2012, 15).

3.ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

3.1.Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan kişilerin özelliklerini daha net ortaya koymak amacıyla demografik bilgilere yer verilmiştir. Katılımcıların %78,6’i erkek, %21,4’ü ise kadındır. Yaş dağılımları incelendiğinde; %35,7’sinin (5 kişi) 40-50 yaş, %28,6’sının (4 kişi) 51-64 yaş, %35,7’sinin (5 kişi) 65 yaş ve üzeri yaş gruplarında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ortalama yaşı 60’dır. Katılımcılar, festivalden sorumlu yetkili veya festival faaliyetleri hakkında, festivalin işleyişi ve tarihsel gelişimiyle ilgili bilgisi olan kişilerden seçildiği için katılımcıların yaş ortalaması yüksektir.

Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde, %21,4’ünün (3 kişi) ilkökul, %14,3’ünün (2 kişi) ortaokul, %21,4’ünün lise, %35,7’sinin (5 kişi) lisans ve %7,4’ünün (1 kişi) lisansüstü olduğu tespit edilmiştir.

3.2.Tematik Görüşme Bulguları

Katılımcılar ile görüşmeler sonrasında konular; tematik olarak birincil, ikincil ve üçüncül kodlar olarak belirlenmiştir. Bu kodlamalar;

- **Birincil Kodlar:** Kültür ve sanat, tarım (portakal, şeftali, çilek) ve tanıtım
- **İkincil Kodlar:** Halkın sosyalleşmesi, yarışmalar, (yerel, ulusal ve uluslararası)
- **Üçüncül Kodlar:** Tiyatro (NYSA-Antik Şehir), konser (NYSA-Antik Şehir), dans gösterisi (NYSA-Antik Şehir), sinema, fotoğraf sergisi, resim sergisi, folklor ve piknik olarak belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Festivalle İlgili Görüşme Yapılan Paydaşların Görüşleri

Birincil Kod	İkincil Kod	Üçüncül Kod	Açıklama
Kültür- Sanat	Halkın Sosyalleşmesi	Tiyatro (NYSA- Antik Şehir)	"Festival etkinlikleri arasında mutlaka tiyatro gösterileri olurdu" (1,2,3,4,6,9,10,11,12,13,14). "Tiyatro gösterilerinin Nysa Antik kentinde yapılması çok daha etkileyici idi" (3,4,9,12,13,14). "İzmir Devlet Tiyatrosu oyunlarını Nysa Antik Kentinde sergiledi" (3). "İlçe halkı festival yoluyla kültürel yönden çok şey kazandı, tiyatro etkinlikleri de buna bir örnektir." (14) "Sosyal ve kültürel çalışmalarda Sultanhisarlılar ön planda yer almıştır.1927 yılında İstanbul'dan ilk kez yurtiçi turneye çıkan şehir tiyatrosu Sultanhisar'da gösterilerini sergilemiştir" (14).
		Konser (NYSA- Antik Şehir)	"Halk konserleri olurdu ve ünlü sanatçılar konser verirdi" (1,2,3,4,5,6,8,9,10,11,12,13). "Dönemin en ünlü sanatçıları gelirdi. Barış Manço, Edip Akbayram, Necdet Tokathoğlu, Ahmet Özhan, Muhterem Nur, Müslüm Gürses gibi" (2,3,6,9,11,12,13). "Özcan Deniz, düzenlenen şarkı yarışmasında birinci olup meşhur oldu" (3).
		Dans Gösterisi (NYSA- Antik Şehir)	"Devlet Halk Dansları Topluluğu, festival kapsamında gösterilerini yaptılar" (3). "Festivalde yerli ve yabancı dans toplulukları gösterileri yapılır" (1,2,3, 4,5).
		Sinema	"Sinema günleri düzenlendi, Piyano Piyano Bacaksız filminin galası festival kapsamında Aydın'da yapıldı" (3). "Kültür Bakanlığından sinema makinesi getirtip Kültür Bakanlığı Filmlerini oynattım" (3).
		Fotoğraf Sergisi	"1990'dan itibaren festivallerdeki sanatsal eksiklikleri görerek, "1920'lerden Günümüze Sultanhisar" ismiyle 300'e yakın orijinal fotoğrafı ilçe kütüphanesinde sergiledim" (14). "İlçe kütüphanesinde Sultanhisar tarihini anlatan fotoğraf sergileri yapılırdı" (4).
		Folklor	"Sultanhisar'ın tarihini ve yaşantısını anlatan yüzyıl öncesindeki bir evin iç döşemesi ve yöre giysileri ile birlikte hazırlanan tarihi evler hazırlandı" (14).
		Piknik	"Festival günü gündüz önce piknik yapılırdı" (3,4,6,9,10,11,12,13). "Ailece ve yakın civardan gelen konuklarla birlikte yapılan piknikler önemliydi. Dost, akraba ve arkadaşlarımızla buluşulurdu" (4,6,10,11,12). "Eskiden festival 1 gün idi, börek, çörek yapılır, kura çıkılırdı" (4,6,12,13). "İlçede yılda bir kez festival zamanı mangal kömürü satılırdı" (4).
Tarım (Portakal, şeftali, çilek)	Yarışmalar	Bahçe	"Üretimi teşvik etmek için en iyi bahçe yarışması düzenlenir" (1,2,3,4,5,7,8,9,10,12,13,14). "Festival kapsamında çiftçiler arasındaki rekabeti artırmak için en iyi bahçe yarışması düzenlenir" (1,2,3,4,5,7,8,9,10,12,13,14).
		Ürün	"En güzel ürünü üreten çiftçi düzenlenen yarışmayla ödüllendirilir" (5,6,7,8,9,10,12,13,14). "Festivali canlandırmak için portakal kralı seçilir, taç takılırdı" (4,6,14,). "Her dönemde yetiştirilen tarımsal ürünü tanıtmak ve teşvik etmek amacıyla yapılan bir etkinliktir" (14).
		Kraliçe	"Festivalin hareketliliğinin artırılması için güzellik kraliçesi yarışması düzenlenir" (1,2,8,10).
Tanıtım	Yerel	Fuar -Festival	"Yerel yönetim olarak çiftçilerin diğer bölgedeki faaliyetleri görmeleri bakımından onları civar bölgelerdeki fuar ve festivallere götürüyoruz." (1,2). "Çeore il ve İlçelerden festivale katılım için özel tren seferleri düzenlenmekteydi" (3,4,6,11,).
		Ulaşım	"Söke-Denizli arası 5 gün boyunca festival için özel tren seferleri düzenlenirdi" (3,4,6,11).
	Ulusal	Basın (Yazılı ve görsel)	"Festival basın danışmanlığı yaptığım yıllarda, basın olarak hazırlık yapar, festivalle ilgili tanıtıcı bilgiler verirdik" (11,12).
	Uluslararası	Folklor ekibi	"Yurtdışından gelen folklor ekibi gösterileri olur" (1,3,11,12).

Katılımcılar, festival kapsamında kültür ve sanat etkinliklerinin yer aldığını ve bu etkinlikler kapsamında halkın sosyalleştiği vurgusunu yapmıştır. Geçmiş yıllarda tiyatro etkinliklerine mutlaka yer verildiğini, tiyatronun yanı sıra, konserler, dans gösterileri, sinema gösterilerinin de olduğunu belirtmişlerdir. Turizmde önemi gittikçe artan festivallerin toplumlar üzerinde birçok etkileri vardır ve bu etkiler toplumları çeşitli şekillerde etkileyerek değişmelerine neden olabilmektedirler (Sert, 2017, 189). Festivaller, turistler için bir çekicilik unsuru olmakla birlikte, kırsal bölgede yaşayan yerel halk için yıl boyunca beklenen önemli bir eğlence ve sosyalleşme aracı olma fonksiyonuna da sahiptir. Bu nedenle, kırsal bölgelerde festival kapsamında değerlendirilebilecek etkinliklerin sürekliliğinin sağlanması oldukça önemlidir (Dalgın, Atak ve Çeken, 2016, 1182).

“İlçe halkı festival yoluyla kültürel yönden çok şey kazandı, tiyatro etkinlikleri de buna bir örnektir” (14). “Sosyal ve kültürel çalışmalarda Sultanhisarlılar ön planda yer almıştır.1927 yılında İstanbul’dan ilk kez yurtiçi turneye çıkan şehir tiyatrosu Sultanhisar’da gösterilerini sergilemiştir” (14).“Halk konserleri olurdu ve ünlü sanatçılar konser verirdi” (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11,12,13). “Dönemin en ünlü sanatçıları gelirdi. Barış Manço, Edip Akbayram, Necdet Tokatlıoğlu, Ahmet Özhan, Muhterem Nur, Müslüm Gürses gibi” (2,3,6,9,11,12,13). “Özcan Deniz, düzenlenen şarkı yarışmasında birinci olup meşhur oldu”(3). “Devlet Halk Dansları Topluluğu, festival kapsamında gösterilerini yaptılar”(3). “Festivalde yerli ve yabancı dans toplulukları gösterileri yapılırdı” (1,2,3,4,5).

Tüm etkinliklerin bir amacı ve hedefi vardır, dolayısıyla da istenilen, beklenen, tahmin edilen (bazen tahmin edilemeyen) sonuçları vardır. Bu sonuçlar da ev sahibi toplumu, katılımcıları ve diğer paydaşları etkiler (Sharpley ve Stone, 2011, 4).

Katılımcılar ayrıca tiyatro, konser ve dans gösterilerinin yanı sıra festival kapsamında fotoğraf ve resim sergilerinin yer aldığını, halkın yerel kültürünü, yaşantısını yansıtan tarihi evlerin ve folklorik kıyafetlerin sergilendiğini belirtmiştir. Festivalleri oluşturan kültürel kodlar ev sahibi topluma, düzenleyen veya onun için düzenlenen gruba veya topluma ilişkin çok önemli bilgiler ve daha fazlasına ulaşmak için de ipuçları vermektedir. Festival ve etkinlikler şehirlerde ve kentlerde kültürel üretim ve tüketimin vazgeçilmez parçaları olup kültürel aktiviteler içinde önemli bir yer tuttuğu söylenebilir (Yolal ve Uysal, 2009, 277). Festivaller toplumların geçmiş kültür birikimleriyle oluşmakta ve modern kültürel yaşamın önemli bir özelliğini oluşturmaktadır (Sert, 2017, 188). Festivaller, kırsal turizm kapsamında değerlendirildiğinde, özellikle kırsal yaşantının kültürel bileşenlerini ifade etmek ve sergilemek açısından oldukça önemlidir. Diğer bir ifade ile kültür, kırsal turizm ürününün en önemli ve olmazsa olmaz bileşenidir (Dalgın vd, 2016, 1182).

“1990’dan itibaren festivallerdeki sanatsal eksiklikleri görerek, “1920’lerden Günümüze Sultanhisar” ismiyle 300’e yakın orijinal fotoğrafı ilçe kütüphanesinde sergiledim”(14). “İlçe kütüphanesinde Sultanhisar tarihini anlatan fotoğraf sergileri yapılırdı”(4).

Düzenlenen etkinliklere yerli ve yabancı katılımcıların artırılması yoluyla; daha çok ziyaretçi çekilmesi, yörede elde edilen gelirin artırılması hedefleri sayılabilir. Kırsal alanlarda gerçekleştirilen etkinliklere katılan turistlerin; sosyalleşme, aile ile birlikte olma, eğlenme, merak, heyecan, coşku, öğrenme, yenilik, orijinal bir olaya tanıklık, karmaşıklaşan iş ve sosyal yaşamdan kaçış amaçlarını gerçekleştirebilmesi için gereken tedbirlerin alınması da yerel etkinliklerin gerçekleştirmesi amaçlanan hedefleri arasında sayılabilmektedir (Baysal, Özgürel ve Çeken, 2016, 102). Festivaller, gerçekleştirildiği yörede sosyal bağları güçlü tutma, toplumsal kaynaşmayı ve kültürel bütünleşmeyi sağlama açısından sosyal ve toplumsal yönü ağır basan etkinliklerdir. Yerel festivaller, belirli bir kültürün parçası olan ve bu kültürden beslenen etkinliklerdir. Etkinlikler bir taraftan yerel halkı yörede tutmada, bir diğer taraftan ise yöre dışından turistleri bölgeye çekmede etkilidir. Festivallerin düzenlendiği yöreler hem tanıtımlarını yapabilmeye hem de imajlarını güçlendirme fırsatını yakalayabilmektedir. Ayrıca yerel halkın festivaller aracılığıyla kendilerini ifade edebilme, festival boyunca gelirlerini artırma imkânları da ortaya çıkmaktadır (Albayrak, 2013).

“Festival günü gündüz önce piknik yapılırdı” (3,4,6,9,10,11,12,13). “Ailece ve yakın civardan gelen konuklarla birlikte yapılan piknikler önemliydi. Dost, akraba ve arkadaşlarımızla buluşulurdu” (4,6,10,11,12). “İlçede yılda bir kez festival zamanı mangal kömürü satılırdı” (4).

Katılımcılar festivalin çıkış noktasının tarım ürünleri olduğunu, tarımsal üretimi teşvik etmek ve çiftçiler arasındaki rekabeti artırmak olduğunu belirtmişlerdir. Sultanhisar ve Atça’da yetiştirilen başlıca tarımsal ürünler Akdeniz Bölgesi ve Ege Bölgesi’nin özelliklerini taşıyan zeytin, kestane, incir, pamuk, narenciye ve çilek olmakla birlikte, festivale isim babalığı yapmış belli başlı tarımsal ürünler sırasıyla portakal, seftali ve çilektir. Yörede üretimi yapılan ürünlerin üretiminin artması, tanıtımının

yapılması, pazarlamasının kolaylaştırması bakımından festivalin önemli etkisinin olduğu, katılımcılar tarafından net bir biçimde ifade edilmiştir.

Kırsal turizm etkinlikleri içerisinde festivallerin yer alması kırsal ekonominin geliştirilmesi ve kırsal alanın tanıtılması açısından büyük önem taşımaktadır (Avcıkurt ve Köroğlu, 2011, 67). Tarımsal ürünler ile ilgili yerel etkinlik ve festivallerin düzenlenmesinde temel amaç, il ve ilçelerin üretmiş oldukları tarımsal ürünlerin tanıtımının yapılarak yerel ekonomiye katkı sağlanması, gelenek ve göreneklerin yaşatılması ve yöre halkının sanat ve kültür ile ilgili beklentilerinin karşılanmasıdır. Bununla birlikte bu tip festivallerle; bölgenin, düzenlenen etkinlik sayesinde ulusal basın aracılığıyla ülke içinde tanıtımının yapılması ve yörede hem iç turizm hem de dış turizmin gelişmesine olanak sağlamaktadır (Kızılrımk, 2006, 188).

“Festival kapsamında, çiftçiler arasındaki rekabeti artırmak için en iyi bahçe yarışması düzenlenirdi” (1,2,3,4,5,7,8,9,10,12,13,14). “Festivali canlandırmak için portakal kralı seçilir, taç takılırdı (4,6,14). “Festival her dönemde yetiştirilen tarımsal ürünü tanıtmak ve teşvik etmek amacıyla yapılan bir etkinliktir” (14).

“Festival basın danışmanlığı yaptığım yıllarda, basın olarak hazırlık yapar, festivalle ve tarım ürünü ile ilgili tanıtıcı bilgiler verirdik” (11,12).

“Çevre il ve İlçelerden festivale katılım için özel tren seferleri düzenlenmekteydi” (3,4,6,11).

“Söke-Denizli arası 5 gün boyunca festival için özel tren seferleri düzenlenirdi” (3,4,6,11).

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Festivaller düzenlendikleri kırsal alanlarda ekonomik, politik, sosyal ve kültürel açılardan önemli katkılar sağlamakta, düzenlendikleri bölgelerin marka değerini arttırıcı etkinlikler olarak görülmektedir. Aydın İli Sultanhisar İlçesi iklimi, tabiat varlıklarının yanı sıra önemli bir kültür ve sanat merkezi olarak önemini hep korumuştur. Sultanhisar ve Atça’da kültürel etkinlikler ve sosyal yaşantı oldukça zengindir.

İlk kez yurtiçi turneye çıkan şehir tiyatrolarının gösterilerini Sultanhisar’da sergilemeleri, İzmir Devlet Tiyatrosu’nun gösterileri, sinema günlerinin düzenlenmesi, Devlet Halk Dansları Topluluğu gösterileri ile diğer yerli ve yabancı dans toplulukları gösterilerinin sergilenmesi, zengin kültürel ve sosyal yaşamın bir göstergesidir.

Bölgede kırsal turizm faaliyetlerinin çeşitlenmesine ve yörenin bilinirliğinin artmasında festival önemli bir role sahiptir. Zaten bu nedenle festival beş yıllık bir ara dışında 49 yıldır sürdürülebilirliğini devam ettirmektedir. Ancak, bu süreç içerisinde festival kapsamında yapılan etkinliklerin türü ve içeriği değişmiştir.

Geçmiş yıllardaki festivallerde öğretmenler, sanatçılar, yerel halktan ve şehrin ileri gelen kişilerinden oluşan bir komite tarafından tiyatro, sinema gösterileri ile fotoğraf ve resim sergisi, Türkiye’nin en ünlü sanatçılarından konserleri gibi etkinlikler düzenlenmiştir. Tüm bu etkinliklerin Nysa Antik Tiyatrosunda sergilenmesi ise festivallerin halk tarafından çekiciliğini arttırmış iken günümüz festivalleri belediyenin sponsor bütçesiyle düzenlenmekte, tiyatro ve sinema gösterileri, fotoğraf ve resim sergilerine yer verilmemektedir. Halk konserlerinde ise ünlü sanatçılar yerine ünlü olmaya çalışan kişilerin yer aldığı görülmektedir.

Sultanhisar;

- Dünyanın önemli ören yerlerinden biri olan “Nysa Antik Kenti” nin ilçe sınırları içinde bulunması,
- Paris’in Şanzelize gibi ünlü caddelerinin birleştiği, Etoile Meydanı örnek alınarak düzenlenen Atça imar planının Türkiye’de ilk ve tek olması,
- Tarihi yapıların bulunması,
- Ege Bölgesini temsil eden çok önemli tarımsal ürün potansiyeline sahip olması gibi özellikleri ile kırsal turizm açısından da önemli bir potansiyele sahiptir.
- 1970’li yıllarda üretilmeye başlanan ve günümüzde ilçe tarımında önemli bir yere sahip olan çilek için coğrafi işaret alınması ile ilgili çalışmalar başlatılmış olup, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları işbirliği ile gerekli girişimler yapılmıştır.

Gelecek yıllarda festivallerin eski coşkulu günlerine dönmesi ve yerel halkın daha fazla ilgisinin çekmesi ve sürdürülebilirliğinin devamı için paydaşların ortak görüşleri şu şekilde sıralanabilir:

- Kadınlar annelik içgüdüleri, duygusallıkları, duyarlılıkları ve nezaketleri ile bu konuda daha başarılı olacakları için festival kapsamında kadınlara daha çok görev verilmelidir,
- Festivaller ilerleyen yıllarda geliştirilerek yerel yönetimlerin desteği ve sağlanacak teşvikler ile kırsal turizmi canlandıracak tedbirler alınmalı,
- Daha çok yerli turiste hitap eden festivalin, tur operatörleri aracılığıyla yabancı ziyaretçilerin festivale katılımı sağlanmalı,
- Yöresel yiyecek içecek kültürü (Mutfak kültürü) ön plana çıkarılmalıdır. Festival ziyaretçilerine yöresel yemeklerin sunulması sağlanmalı,
- Kırsal turizmi canlandırmak için konaklama işletmelerinin sayısı arttırılmalı, (Teşvikler ile)
- Kırsal turizme katkı sağlanabilmesi için yöre halkının kırsal turizm konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adalığ, Bingül (2015). *Sultanhisarlı Ali Zühtü Bey'in 2. Meşrutiyet ve 1. Dünya Savaşı Anıları*. İzmir: Zeus Yayınları.
- Albayrak, Aslı (2013). *Alternatif Turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Argan, T. Mehpere, (2013). *Etkinlik Yönetimi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No:2778.
- Atak, Onur (2009). *Türk Turizminin Tanıtımında Festivallerin Yeri ve Önemi: Antalya Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Avcıkurt, Cevdet ve Köroğlu, Özlem (2011). *Kırsal Turizm*. N. Hacıoğlu, C. Avcıkurt (Editör), Turistik Ürün Çeşitlendirmesi içinde, s. (61-82), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baysal, Kadir; Özgürel, Gizem ve Çeken, Hüseyin (2016). Aydın Yöresindeki Yerel Etkinliklerin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, S.6 (1), s. 100-108.
- Dalgın, Taner; Atak, Onur ve Çeken, Hüseyin (2016). Festivallerin Bir Kırsal Turizm Çekiciliği Olarak Önemi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, S.3(12), s. 1179-1184.
- Dindar, Engin (2008). *Sultanhisar İlçesi'nin Coğrafi Etüdü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar
- Getz, Donald; Andersson, Tommy ve Carlsen , Jack (2010). Festival Management Studies Developing a Framework and Priorities for Comparative and Cross-Cultural Research. *International Journal of Event and Festival Management*, S.1(1),s. 29-59.
- Guest Greg; MacQueen, M. Kathleen ve Namey E.Emiley (2012) *Applied Thematic Analysis*. SAGE Publications, London.
- Kızılırmak, İsmail (2006). Türkiye'de Düzenlenen Yerel Etkinliklerin Turistik Çekicilik Olarak Kullanılmasına Yönelik Bir İnceleme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, S.15, s. 181-197.
- Kiper, Tuğba (2006). *Safranbolu Yörüköyü Peyzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Myers, D. Michael (2013). *Qualitative Research in Business & Management*. 2nd Edition, London: Sage Publications.
- Sert, Ayşe Nevin (2017). Festivallerin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri: Beypazarı Örneği. *S.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.38, s. 187-199.
- Sharpley, Richard ve Stone, R. Philip. (2011). *Socio-Cultural Impacts of Events: Meanings, Authorized Transgression, and Social Capital*. In S.Page and J.Connell (Eds), London: The Routledge Handbook of Events.
- Tayfun, Ahmet ve Arslan, Emin (2013). Festival Turizmi Kapsamında Yerli Turistlerin Ankara Alışveriş Festivali'nden Memnuniyetleri Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, ss.191-206.
- Yemenoğlu, Ece; Dalgın, Taner ve Çeken, Hüseyin (2013). Geleneksel Festivallerin Kırsal Turizm Üzerindeki Etkileri: Denizli-Honaz Kiraz Festivali Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, S. 3 (1), s. 16-21.
- Yolal, Medet; Çetinel, Fatmagül ve Uysal, Muzaffer (2009). An Examination of Festival Motivation and Perceived Benefits Relationship:Eskişehir International Festival. *Journal of Convention & Event Tourism*, S.10, s.276-291.
- <http://www.aydinatca.com/imar-plni.html> Erişim tarihi: 10 Mayıs 2018)
- <https://www.sultanhisar.bel.tr/cografi-yapi.html> (Erişim tarihi: 9 Mayıs 2018)
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ba3a085bf2895.92374560 (Erişim tarihi:9 Mayıs 2018).